

1261**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 14 września 2007 r.

w sprawie zwalczania zarazy płucnej bydła

Na podstawie art. 61 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób i tryb postępowania przy:
 - a) podejrzeniu zarazy płucnej bydła, zwanej dalej „chorobą”,
 - b) stwierdzeniu choroby;
- 2) rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych oraz sposób ich pobierania i wysyłania;
- 3) środki stosowane przy zwalczaniu choroby;
- 4) procedury czyszczenia i odkażania;
- 5) sposób i tryb postępowania przy wygaszaniu ogniska choroby;
- 6) warunki i sposób ponownego umieszczania zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę w gospodarstwach;
- 7) wymagania niezbędne do uznania terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub regionu położonego na tym terytorium za urzędowo wolne od choroby.

§ 2. Powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia choroby w gospodarstwie, podejmuje niezwłocznie następujące czynności, mające na celu stwierdzenie albo wykluczenie choroby, w szczególności:

- 1) przeprowadza:
 - a) dochodzenie epizootyczne,
 - b) badanie kliniczne zwierząt:
 - podejrzanych o chorobę lub zakażenie,
 - z gatunków wrażliwych na chorobę,
 - c) sekcję zwłok zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę;

2) pobiera i wysyła próbki do badań diagnostycznych w sposób, który jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia;

3) nakazuje:

- a) posiadaczowi zwierząt sporządzenie i aktualizowanie spisu wszystkich zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę utrzymywanych w gospodarstwie, z podaniem liczby zwierząt padłych, zwierząt podejrzanych o chorobę lub zakażenie, a także z uwzględnieniem liczby zwierząt urodzonych od dnia podejrzenia wystąpienia choroby i kontroluje ten spis podczas każdej wizyty w gospodarstwie,
- b) utrzymywanie zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę w gospodarstwie w miejscu wykluczającym kontakt z pozostałymi zwierzętami,
- c) stosowanie, w sposób, który jest określony w rozdziale III ust. 5 i 6 załącznika nr 2 do rozporządzenia, w wejściach i wyjściach, we wjazdach i wyjazdach z gospodarstwa oraz z pomieszczeń lub innych obiektów, w których są utrzymywane zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę, wskazanych przez niego produktów biobójczych w rozumieniu przepisów o produktach biobójczych, zwanych dalej „produktami biobójczymi”,

d) postępowanie ze zwłokami zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę oraz ubocznymi produktami zwierzęcymi pochodzącymi od tych zwierząt w sposób określony w rozporządzeniu (WE) nr 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającym przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 273 z 10.10.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 37, str. 92, z późn. zm.);

4) zakazuje bez jego zgody:

- a) wprowadzania do gospodarstwa i wyprowadzania z gospodarstwa, z wyłączeniem przemieszczania dokonywanego w celu niezwłocznego poddania ich ubojowi, zwierząt z gatunków:
 - wrażliwych na chorobę,
 - innych niż wrażliwe na chorobę, które mogłyby rozprzestrzenić odzwierzęcy czynnik chorobotwórczy wywołujący chorobę w postaci *Mycoplasma mycoides* sp. *mycoides* S.C., zwany dalej „czynnikiem chorobotwórczym”,

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej — rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 131, poz. 915 oraz z 2007 r. Nr 38, poz. 244).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 23, poz. 188 i Nr 33, poz. 289, z 2006 r. Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1045 i Nr 249, poz. 1830 oraz z 2007 r. Nr 133, poz. 920.

- b) przemieszczania osób i środków transportu do gospodarstwa oraz z gospodarstwa, w którym są utrzymywane zwierzęta podejrzane o chorobę lub zakażenie,
- c) wynoszenia lub wywożenia z gospodarstwa zwłok zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę, produktów pochodzenia zwierzęcego pozyskanych z tych zwierząt, ubocznych produktów zwierzęcych pochodzących od tych zwierząt, materiału biologicznego tych zwierząt, pasz, nawozów naturalnych w rozumieniu przepisów o nawozach i nawożeniu, zwanych dalej „nawozami naturalnymi”, oraz przedmiotów i sprzętu, które mogłyby rozprzestrzenić czynnik chorobotwórczy.

§ 3. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku stwierdzenia choroby w gospodarstwie wyznacza je jako ognisko choroby i poza zastosowaniem środków określonych w § 2 nakazuje także:

- 1) niezwłoczne zabicie, w sposób wykluczający rozprzestrzenianie czynnika chorobotwórczego, wszystkich zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę, które są utrzymywane w gospodarstwie;
- 2) zagospodarowanie albo zniszczenie, w sposób wykluczający rozprzestrzenianie czynnika chorobotwórczego, pasz, ściółki i odchodów, które mogły zostać skażone;
- 3) po wykonaniu czynności, o których mowa w pkt 1 i 2, przeprowadzenie trzykrotnie w siedmiodniowych odstępach czyszczenia i odkażania pomieszczeń, w których były utrzymywane zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę, środków transportu używanych do transportu tych zwierząt oraz przedmiotów i sprzętu, które mogły zostać skażone; czyszczenie i odkażanie przeprowadza się w sposób określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Powiatowy lekarz weterynarii wyznacza ognisko pierwotne choroby, za które uważa się ognisko choroby wyznaczone w powiecie wolnym od choroby lub ognisko choroby niepowiązane epizootycznie z innym ogniskiem choroby w tym samym powiecie, jeżeli:

- 1) u zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę:
 - a) uzyskano wyniki badań serologicznych potwierdzające zakażenie czynnikiem chorobotwórczym,
 - b) stwierdzono objawy kliniczne choroby lub zmiany sekcyjne;
- 2) wyizolowano i zidentyfikowano czynnik chorobotwórczy.

§ 5. Powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) powiadamia o wyznaczeniu ogniska choroby powiatowego lekarza weterynarii właściwego ze względu na miejsce, w którym znajdują się zwie-

rzęta z gatunków wrażliwych na chorobę, przemieszczone z gospodarstwa, o którym mowa w § 3, w okresie 6 miesięcy poprzedzających dzień wyznaczenia ogniska choroby w tym gospodarstwie;

- 2) może zastosować środki, o których mowa w § 3, w stosunku do innych gospodarstw, jeżeli uzna, że ich położenie lub kontakt z gospodarstwem, w którym stwierdzono chorobę, mogły spowodować rozprzestrzenienie choroby;
- 3) może odstąpić od stosowania środków, o których mowa w § 3 pkt 1 i 2, wobec stada zwierząt z gatunków wrażliwych w ognisku choroby, jeżeli w tym stadzie:

- a) żadne zwierzę nie jest podejrzane o chorobę lub zakażenie, chore lub zakażone,
- b) zwierzęta są utrzymywane w odrębnych pomieszczeniach lub miejscach oraz są karmione i obsługiwane oddzielnie od pozostałych zwierząt, utrzymywanych w gospodarstwie.

§ 6. Powiatowy lekarz weterynarii wyraża zgodę na ponowne umieszczenie w gospodarstwie, o którym mowa w § 3, zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę po upływie co najmniej 42 dni od dnia zakończenia czyszczenia i odkażania, o których mowa w § 3 pkt 3.

§ 7. 1. Powiatowy lekarz weterynarii, wojewoda albo minister właściwy do spraw rolnictwa, w przypadku wyznaczenia ogniska choroby, określa wokół ogniska choroby:

- 1) obszar zapowietrzony o promieniu co najmniej 3 km;
- 2) obszar zagrożony o promieniu co najmniej 10 km.

2. Obszar zapowietrzony i zagrożony określa się, uwzględniając czynniki geograficzne, administracyjne, ekologiczne i epizootyczne odnoszące się do choroby oraz gospodarstw położonych wokół ogniska choroby.

3. Powiatowy lekarz weterynarii w obszarze zapowietrzonym:

- 1) sporządza spis wszystkich gospodarstw, w których są utrzymywane zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę;
- 2) przeprowadza kontrole gospodarstw, o których mowa w pkt 1, połączone z badaniem klinicznym zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę oraz pobiera próbki do badań diagnostycznych, jeżeli jest to konieczne;
- 3) odnotowuje kontrole i wyniki badań, o których mowa w pkt 2;
- 4) nakazuje:

a) odosobnienie zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę utrzymywanych w gospodarstwie w poszczególnych pomieszczeniach lub w innych miejscach, w których są one utrzymywane,

- b) stosowanie w sposób, który jest określony w rozdziale III ust. 5 i 6 załącznika nr 2 do rozporządzenia, produktów biobójczych w wejściach i wyjściach, we wjazdach i wyjazdach z gospodarstwa, o którym mowa w pkt 1, oraz z pomieszczeń lub innych obiektów, w których są utrzymywane zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę,
- c) postępowanie ze zwłokami zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę, które padły lub zostały zabite w celu innym niż spożycie przez ludzi, oraz ubocznymi produktami zwierzęcymi pochodzącymi od tych zwierząt, w sposób określony w rozporządzeniu (WE) nr 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającym przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi;
- 5) kontroluje przemieszczanie:
- a) osób, które miały kontakt ze zwierzętami z gatunków wrażliwych na chorobę, tuszami i zwłokami tych zwierząt oraz produktami pochodzącymi od tych zwierząt,
- b) środków transportu przewożących zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę, tusze i zwłoki tych zwierząt oraz produkty pochodzące od tych zwierząt;
- 6) zakazuje:
- a) transportu zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę, z wyjątkiem tranzytu drogami głównymi lub kolejną,
- b) przemieszczania zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę i produktów pochodzących od tych zwierząt z gospodarstwa znajdującego się na obszarze zapowietrzonym poza ten obszar,
- c) wywożenia i rozrzucania ściółki oraz nawozów naturalnych bez zgody urzędowego lekarza weterynarii,
- d) czasowo organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, na których są gromadzone zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę.
4. Powiatowy lekarz weterynarii może wyrazić zgodę na transport:
- 1) zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę z gospodarstwa znajdującego się na obszarze zapowietrzonym do rzeźni znajdującej się na tym obszarze, w celu niezwłocznego poddania ich ubojowi, a jeżeli nie jest to możliwe — do rzeźni znajdującej się poza obszarem zapowietrzonym, pod warunkiem że:
- a) przebadane w gospodarstwie zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę nie wykazują objawów klinicznych choroby,
- b) został ustalony z powiatowym lekarzem weterynarii właściwym ze względu na miejsce uboju zwierząt termin przywozu zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę do rzeźni — jeżeli rzeźnia znajduje się poza obszarem powiatu, z którego odbywa się transport zwierząt;
- 2) produktów pochodzących od zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę z gospodarstwa znajdującego się na obszarze zapowietrzonym do innego gospodarstwa, w którym są utrzymywane zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę, znajdujące się na terenie obszaru zapowietrzonego.
5. Transport, o którym mowa w ust. 4, jest dokonywany pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii środkami transportu oczyszczonymi i odkażonymi przed i po transporcie.
6. Środki podjęte na obszarze zapowietrzonym stosuje się przez okres co najmniej 42 dni, licząc od dnia zakończenia czyszczenia i odkażania, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, gospodarstwa wyznaczonego jako ognisko choroby, w sposób, który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.
7. Po upływie okresu, o którym mowa w ust. 6, organ wymieniony w ust. 1 określa obszar zapowietrzony jako część obszaru zagrożonego.
- § 8. 1. Urzędowy lekarz weterynarii w obszarze zagrożonym:
- 1) sporządza spis wszystkich gospodarstw, w których są utrzymywane zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę;
- 2) przeprowadza kontrolę przemieszczania zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę i produktów pochodzących od tych zwierząt;
- 3) zakazuje:
- a) transportu zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę z gospodarstwa znajdującego się na obszarze zagrożonym poza ten obszar przez okres co najmniej 42 dni od dnia określenia obszaru zagrożonego, z wyłączeniem transportu zwierząt bezpośrednio do rzeźni, pod warunkiem że został ustalony z powiatowym lekarzem weterynarii właściwym ze względu na miejsce uboju zwierząt termin przywozu zwierząt do rzeźni, jeżeli rzeźnia znajduje się poza obszarem powiatu, z którego odbywa się transport zwierząt,
- b) wywożenia poza obszar zagrożony ściółki i nawozów naturalnych,
- c) czasowo organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, na których są gromadzone zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę.
2. Środki podjęte na obszarze zagrożonym stosuje się przez okres co najmniej 90 dni od dnia zakończenia czyszczenia i odkażania, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, na terenie gospodarstwa, w którym stwierdzono chorobę, w sposób określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 9. 1. Powiatowy lekarz weterynarii wydaje decyzję o uznaniu ogniska choroby za wygaste, jeżeli:

- 1) upłynęło co najmniej 42 dni od dnia zakończenia czyszczenia i odkażania w sposób, który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia, przeprowadzonego po padnięciu lub zabiciu ostatnich zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę;
- 2) zwłoki oraz produkty pochodzące od zwierząt, o których mowa w pkt 1, zostały usunięte z ogniska choroby w sposób uniemożliwiający rozprzestrzenienie choroby.

2. Po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii zwierzęta z gatunków wrażliwych na chorobę mogą być umieszczane w gospodarstwie, w którym ognisko choroby zostało uznane za wygaste, po upływie 42 dni od dnia wydania decyzji o uznaniu ogniska choroby za wygaste.

§ 10. Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub region położony na tym terytorium mogą być uznane za urzędowo wolne od choroby, jeżeli:

- 1) w okresie 2 lat poprzedzających złożenie wniosku o uznanie tego terytorium lub regionu położonego

na tym terytorium za urzędowo wolne od choroby, zwanego dalej „wnioskiem o uznanie”, nie zarejestrowano objawów klinicznych choroby;

- 2) w okresie 4 lat poprzedzających złożenie wniosku o uznanie w rzeźniach był stosowany nadzór, obejmujący badanie zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę;
- 3) w badaniach chorób układu oddechowego zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę stosowano procedury diagnostyczne umożliwiające rozróżnienie czynnika chorobotwórczego od zakażeń innymi odzwierzęcymi czynnikami chorobotwórczymi z rodzaju mykoplazm u bydła i na tej podstawie wykluczono chorobę;
- 4) w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku o uznanie był stosowany nadzór, obejmujący badania serologiczne, patologiczne i mikrobiologiczne zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: w z. *H. Kowalczyk*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 września 2007 r. (poz. 1261)

Załącznik nr 1**RODZAJ PRÓBEK POBIERANYCH DO BADAŃ DIAGNOSTYCZNYCH
ORAZ SPOSÓB ICH POBIERANIA I WYSYŁANIA**

1. Do badań diagnostycznych w celu stwierdzenia albo wykluczenia choroby pobiera się próbki od zwierząt:

- 1) żywych, obejmujące:
 - a) wymaz i wydzielinę z nosa,
 - b) popłuczyny z tchawicy i oskrzeli,
 - c) płyn opłucnowy,
 - d) krew, mocz i maź stawową;
- 2) padłych, obejmujące:
 - a) płyn opłucnowy,
 - b) wycinek płuca ze zmianami anatomopatologicznymi,
 - c) otorbione zmiany martwicowe płuc,
 - d) węzły chłonne śródpiersiowe.

2. Próbki do badań diagnostycznych pochodzące z tkanek i zmienionych narządów pobiera się i umieszcza w płynie transportowym, który zawiera:

- 1) wyciąg z serca wołowego bez peptonu i glukozy;
- 2) 10 % wyciągu drożdżowego;
- 3) 20 % surowicy końskiej;
- 4) 0,3 % agaru;
- 5) 500 j.m./ml penicyliny;
- 6) octan talu w ilości 0,02 g/100 ml.

3. Każdą próbkę pobranego materiału pakuje się i transportuje się w sposób uniemożliwiający rozprzestrzenienie czynnika chorobotwórczego.

4. Materiał pochodzący od zwierząt żywych pobiera się, nie narażając ich na zbędny ból.

5. Miejsca, z których są pobierane próbki, nie powinny być odkażane ze względu na możliwość inaktywowania mykoplazm, nawet przez nieznaczną ilość produktu biobójczego. Miejsca takie czyści się i płucze wodą bez dodatku detergentów i produktów biobójczych.

6. Próbki materiału pobiera się czystymi, jałowymi narzędziami, najlepiej jednorazowego użytku.

7. Płyn opłucnowy od żywych zwierząt pobiera się do jałowej strzykawki lub tubostrzykawki, po nakłuciu ściany klatki piersiowej w najniższym miejscu pomiędzy siódmym i ósmym żebrzem.

8. Każdą próbkę umieszcza się w mocnym, szklanym lub plastikowym, sterylnym pojemniku, zamykanym szczelnym przykryciem, zabezpieczającym przed wyciekami zawartości. Przykrycie okleja się wodoodporną taśmą samoprzylepną.

9. Powierzchnię zewnętrzną pojemnika po zamknięciu odkaża się, a następnie płucze czystą wodą i osusza.

10. Każdy pojemnik zaopatruje się w etykietę zawierającą informacje o rodzaju próbki, dacie i miejscu jej pobrania, imieniu i nazwisku oraz adresie posiadacza zwierzęcia.

11. Pojemniki z próbkami umieszcza się w kontenerze, mocnym kartonie lub pudełku drewnianym i transportuje do właściwego laboratorium w temperaturze od 0 do 4 °C. Jeśli czas transportu jest dłuższy niż 48 godzin, pojemniki z próbkami przechowuje się zamrożone w temperaturze -20 °C.

12. Do każdej przesyłanej próbki dołącza się dokument, w formie pisma przewodniego, w którym podaje się w szczególności:

- 1) imię i nazwisko oraz adres posiadacza zwierzęcia;
- 2) nazwę powiatowego inspektoratu weterynarii oraz adres jego siedziby i numer telefonu;
- 3) zakres i kierunek badań diagnostycznych;
- 4) gatunek i liczbę zwierząt z gatunków wrażliwych na chorobę w gospodarstwie;
- 5) datę wystąpienia i opis objawów klinicznych;
- 6) opis zmian stwierdzonych podczas sekcji;
- 7) opis leczenia lub informację o wykonanych szczepieniach.

13. Na opakowaniu, o którym mowa w ust. 11, w którym przewozi się szczególnie zakaźny materiał, umieszcza się napisy ostrzegawcze o treści: „Materiał zakaźny! Nie otwierać podczas transportu! W sytuacjach szczególnych kontaktować się z (podać imię i nazwisko, adres i telefon nadawcy lub wysyłającego powiatowego lekarza weterynarii oraz nazwę i adres laboratorium referencyjnego)”.

14. Próbki do laboratorium przesyła się bezpośrednio, nie później niż przed upływem 48 godzin od ich pobrania. Laboratorium powiadamia się o przewidywanym terminie dostarczenia przesyłki.

SPOSOBY CZYSZCZENIA I ODKAŻANIA

I. Środki ostrożności

1. Osoby wykonujące zabiegi czyszczenia i odkażania powinny być zaopatrzone w okulary ochronne lub maski, kombinezony oraz rękawice i buty gumowe.

2. Zabiegi, o których mowa w ust. 1, wykonuje się z zachowaniem wymagań określonych w przepisach o bezpieczeństwie i higienie pracy.

II. Czyszczenie

1. Czyszczenie polega na usunięciu zakażonych odchodów zwierzęcych i innych substancji mogących zawierać czynniki chorobotwórcze z pomieszczeń, w których są utrzymywane zwierzęta, pomieszczeń gospodarczych i magazynowych, wybiegów i otoczenia budynków oraz na ich unieszkodliwieniu.

2. Czyszczenie przeprowadza się przy użyciu:

- 1) środków fizycznych — narzędzi ręcznych, sprzętu mechanicznego lub wody pod ciśnieniem;
- 2) produktów biobójczych.

3. Czyszczenie przeprowadza się w następującej kolejności:

- 1) wstępnie spryskuje się produktem biobójczym o stężeniu określonym przez producenta tego produktu miejsca przebywania zwierząt, po usunięciu tych zwierząt, ich zwłok lub tusz;
- 2) czyści się:
 - a) sufit, ściany, podłogi oraz okna i drzwi w pomieszczeniach, w których są utrzymywane zwierzęta,
 - b) żłoby, koryta, drabiny i przegrody, a także sprzęt, przedmioty i narzędzia, które miały kontakt ze zwierzętami, oraz ubrania ochronne i obuwie osób, które zajmowały się zwierzętami,
 - c) podłoże na wybiegach;
- 3) zbiera się zanieczyszczenia stałe oraz nawozy naturalne i poddaje się je unieszkodliwieniu;
- 4) spala się w wyznaczonym na terenie gospodarstwa miejscu drewniane przedmioty, w szczególności żłoby, koryta, przegrody i podłogi, jeżeli niemożliwe jest ich skuteczne czyszczenie i odkażenie.

III. Odkażanie

1. Odkażanie polegające na niszczeniu czynników chorobotwórczych obecnych w środowisku przeprowadza się przy użyciu:

- 1) środków fizycznych, w tym: przez spalenie sprzętów drewnianych, opalenie sprzętów metalowych, użycie gorącej wody lub pary wodnej;

2) produktów biobójczych;

3) środków biologicznych, z udziałem bakterii nitryfikacyjnych, stosowanych do odkażania nawozów naturalnych.

2. Odkażanie obornika przeprowadza się w następujący sposób:

- 1) na terenie gospodarstwa, w którym stwierdzono chorobę, w pobliżu pomieszczeń, w których są utrzymywane zwierzęta i pasza dla tych zwierząt, na glebie ściśtej, w miarę nieprzepuszczalnej, wyznacza się miejsce na kopiec z obornikiem o wymiarach 2 m szerokości i odpowiedniej długości;
- 2) dno kopca, po wyrównaniu, wykłada się folią, a następnie:
 - a) nakłada się na nią warstwę obornika niezakażonego, najlepiej pochodzącego od koniowatych lub bydła,
 - b) zakażony obornik układa się w kształt stożka na wysokość nieprzekraczającą 1,5 m od powierzchni gruntu,
 - c) przykrywa się ściółką i warstwą ziemi o grubości co najmniej 20 cm,
 - d) polewa się produktem biobójczym i pozostawia się na okres co najmniej 42 dni.

3. Gnojowicę i gnojówkę odkaża się przez:

- 1) dodanie do zbiornika z gnojówką lub gnojowicą produktu biobójczego;
- 2) wymieszanie produktu biobójczego z gnojówką lub gnojowicą;
- 3) pozostawienie zawartości tego zbiornika — po uprzednim jego zabezpieczeniu przed dostępem zwierząt, w szczególności owadów i dzikich ptaków — na okres co najmniej 45 dni.

4. Odkażanie ściółki lub obornika może być przeprowadzone również przez:

- 1) spalenie albo użycie pary wodnej o temperaturze nie niższej niż 70 °C;
- 2) zakopanie na głębokość uniemożliwiającą dostęp do nich zwierząt.

5. W każdym wjeździe i wyjeździe, wejściu i wyjściu z gospodarstwa, w którym podejrzewa się wystąpienie choroby, oraz w wejściu i wyjściu z pomieszczeń lub innych obiektów, w których są utrzymywane zwierzęta, wykłada się maty odkażające, które są nasyczone produktem biobójczym, w taki sposób, aby były ciągle wilgotne.

6. Wymiary mat, o których mowa w ust. 5, wynoszą:

- 1) długość powinna być nie mniejsza niż:
 - a) obwód największego koła pojazdu wjeżdżającego lub wyjeżdżającego — w przypadku mat wyłożonych przed wjazdami i wyjazdami,
 - b) metr — w przypadku mat wyłożonych przed wejściami i wyjściami;
- 2) szerokość powinna być nie mniejsza niż:
 - a) szerokość wjazdu lub wyjazdu — w przypadku mat wyłożonych przed wjazdami i wyjazdami,
 - b) szerokość wejścia lub wyjścia — w przypadku mat wyłożonych przed wejściami lub wyjściami.

7. Osoby, które miały kontakt ze zwierzętami chorymi lub podejrzanymi o chorobę lub zakażenie oraz ze sprzętem używanym przy obsłudze tych zwierząt, powinny, przed opuszczeniem pomieszczeń, w których są utrzymywane zwierzęta, oczyścić i odkażać przy użyciu produktów biobójczych ręce, ubranie i obuwie.

8. Środki transportu, sprzęt i inne przedmioty, które miały kontakt ze zwierzętami chorymi lub podejrzanymi o chorobę lub zakażenie i pozostawały w ognisku choroby, są — przed opuszczeniem gospodarstwa — czyszczone i odkażane przy użyciu produktów biobójczych.